

Lietuvos Respublikos ministrui pirmininkui
Sauliui Skverneliui

2020-01-16, Nr. 20-003

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT) būdama didžiausia nevyriausybinė skėtinė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti 68 nacionalines ir regionines jaunimo organizacijas, siekdama žiniomis ir faktais grįsto jaunimo ir jaunimo organizacijų atstovavimo bei jaunimo politikos formavimo, reiškia didelį susirūpinimą dėl „Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo nr. IX-1871 pakeitimo įstatymo“ (toliau – Įstatymas) projekto.

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija jaunimo politiką apibrėžia kaip kryptingą veiklą, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą.¹ Šiuolaikinė jaunimo politika plėtojama dvejomis pagrindinėmis kryptimis: jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt. – bei darbas su jaunimu - neformalus jaunimo ugdymas(is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis ir išbandyti save (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda). Šiame lauke dirba jaunimo darbuotojai, ugdomi jaunimo lyderiai, telkiasi jaunimo iniciatyvos, kuriami ir vykdomi pilietiniai, kultūriniai, socialiniai projektai. Geriausiai savarankiškumą ir dalyvavimą priimant sprendimus užtikrinančios institucijos – nevyriausybinės jaunimo organizacijos, vietos ir religinės bendruomenės, su jaunimu dirbančios organizacijos. Neformalų jaunimo ugdymą vykdo tiek nevyriausybinės organizacijos, tiek valdžios įsteigtos neformalaus švietimo ir kultūros įstaigos, tokios kaip: savivaldybių jaunimo laisvalaikio centrai, jaunimo centrai, sporto centrai, kultūros centrai seniūnijose. Viena iš kiekvienam moksleiviui prieinamų ugdymo formų (pilietinio, demokratinio laukas) – moksleivių savivaldos mokyklose.

¹ Oficialus LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos puslapis <<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/jaunimo-politika>>, [Žiūrėta: 2020-01-15]

LiJOT kartu su Jaunimo reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD), yra viešosios įstaigos „Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros“ (toliau – JTBA) steigėja ir dalininkė. Svarbiausias JTBA tikslas – užtikrinti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo vystymąsi bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui, gerinti jaunimo neformaliojo ugdymo ir darbo su jaunimu kokybę Lietuvoje. LiJOT, būdama JTBA dalininkė, svariai prisideda prie šių tikslų įgyvendinimo. Remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atliekamu projektu „Jaunimo politikos įgyvendinimo efektyvumo didinimas“ bei šio projekto metu parengtomis jaunimo politikos įgyvendinimo efektyvumo alternatyvomis, LiJOT pritaria, jog nuo 2021 m. sausio 1 d. jaunimo politiką Lietuvoje formuotų ir jos įgyvendinimą pagal kompetencijas koordinuotų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, o JTBA, LiJOT atsisakius dalininko teisių, būtų prijungiama prie JRD taip sukuriant naują jaunimo politiką įgyvendinančią biudžetinę įstaigą – Jaunimo agentūrą (toliau – Agentūra), kuri perimtų su jaunimo politikos įgyvendinimu susijusias funkcijas. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad LiJOT yra JTBA dalininkė ir yra įtraukiama į jaunimo politikos formavimo bei vykdymo procesus, išreiškiame susirūpinimą dėl Įstatymo jaunimo įtraukties mažinimo į jaunimo politikos vykdymą bei jos formavimą. Atsižvelgiant į LiJOT veiklos sritį ir tiesioginį atstovavimą bei darbą su nevyriausybinėmis jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, yra pabrėžtina LiJOT įsitraukimo į vykdomus procesus svarba.

Remiantis 2019 m. liepos 20 d. LiJOT neeilinės asamblėjos sprendimu priimta „Rezoliucija dėl jaunimo politikos efektyvinimo modelio“ (toliau – Rezoliucija) (priedas Nr. 1), kurios pagrindu atkreipiame dėmesį, **kad Įstatymas visiškai neatliepia nevyriausybinių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų interesų.** Pabrėžtinai Jaunimo reikalų tarybos (toliau – JRT) steigimo prie naujos jaunimo politikos įgyvendinančios biudžetinės įstaigos – Agentūros – neveiksmingumas. Siekdami efektyvios ir jaunimo poreikius atliepančios jaunimo politikos, matome poreikį šiam patariamajam organui, sudaromam vadovaujantis lygybės ir pariteto principais iš valstybės institucijų ir jaunimo pusės deleguotų atstovų, numatyti įgaliojimus ne tik jaunimo politikos įgyvendinimo, bet ir jos formavimo, organizavimo bei koordinavimo procesuose, taip nemažinant jaunimo indėlio į jaunimo politikos formavimą ir jos vykdymą Lietuvoje. Demokratiškumo užtikrinimui būtina atsižvelgti į daugiametę ir kokybišką LiJOT patirtį jaunimo politikoje ir nemažinti LiJOT deleguojamų asmenų skaičiaus JRT sudėtyje, kuri iki šiol buvo formuojama pariteto principu: 7 Tarybos nariai skiriami valstybinių institucijų, 7 - deleguoti LiJOT.

Jaunimo politika yra neatsiejama nuo jauno žmogaus savarankiškumo ir nuomonės susiformavimo. Atsižvelgiant į tai Lietuvoje pradėta vykdyti Jaunimo informavimo ir konsultavimo veikla, skirta padėti jauniems žmonėms susiorientuoti visuose jų gyvenimo aspektuose ir skatinti savarankišką sprendimų priėmimą. Pastebime, kad Įstatyme neatsižvelgta į poreikį įtraukti Specializuoto jaunimo informavimo ir konsultavimo bei Bendrinio jaunimo informavimo ir konsultavimo sąvokas, kuris buvo identifikuotas Įstatymo derinimo darbine tvarka laikotarpiu. Įstatyme, kaip pagrindiniame jaunimo politiką reglamentuojančiame teisės akte, apibrėžus sąvokas būtų užtikrintas jų pastovumas kituose teisės aktuose bei veiklų apibrėžtumas, tikslingas jų vykdymas. Remiantis 2019 m. kovo 25 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintu įsakymu „Dėl rekomendacijų jaunimo informavimo ir konsultavimo kokybei užtikrinti“, sąvokos apibrėžiamos taip: „Bendrinis jaunimo informavimas ir konsultavimas – jaunimo informavimo rūšis, kurios metu jaunam žmogui pateikiama bendro pobūdžio informacija bet kokių jaunam žmogui aktualių klausimų, su galimybe jauną žmogų nukreipti į specialistą, konsultuojantį specializuotais klausimais“; „Specializuotas jaunimo informavimas ir konsultavimas – jaunimo informavimo rūšis, kurios metu jaunam žmogui pateikiama tam tikros srities informacija, padedanti atsakyti į jaunam žmogui kylančius klausimus konkrečioje srityje (pvz. mokesčių, jaunimo įdarbinimo klausimai).“

Remiantis 2019 m. lapkričio 18 d. LiJOT pasiūlymais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Nr. 19-171 „Dėl Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos pasiūlymų Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų pakeitimo įstatymo projektui“ (priedas Nr. 2) bei Lietuvos moksleivių sąjungos, LiJOT narės ir vienintelės Lietuvos moksleivių savivaldos vienijančios organizacijos, 2020 m. sausio 15 d. raštu, kreipimusi į Lietuvos Jaunimo organizacijų tarybą Nr. R2020/01-05 „Dėl mokinių savivaldos apibrėžimo jaunimo politikos pagrindų įstatyme“, pabrėžiamo pasiūlymų neatliepimą bei mokinių savivaldos sąvokos detalizavimo svarbą. Darbas mokinių savivaldos institucijoje padeda mokiniams išsiugdyti socialinius gebėjimus. Mokinys išmoka tinkamai spręsti kylančias problemas, konfliktus, įgyja darbo komandoje patirties, lyderystės įgūdžių, taip pat išmoka tinkamai planuoti savo laiką, darbus, įgyja pažinčių ir motyvacijos siekti užsibrėžtų tikslų. Visi šie įgūdžiai praverčia mokiniams ateityje siekiant įsitvirtinti darbo rinkoje.² Mokinių savivalda, būdama viena svarbiausių moksleivių neformalaus

² Nerijus Miginis ir Marius Ulozas, *Praktinis vadovas tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimas jaunimo politikos srityje* <https://jrd.lt/informacija-dirbantiems-su-jaunimu/metodiniai-leidiniai/el-biblioteka/leidinystaisyta_2014.10.07.pdf> [Žiūrėta: 2020-01-15]

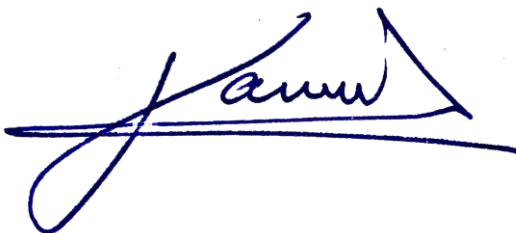
pilietinio ir demokratinio ugdymo laukų, privalo būti detalizuota Įstatymo sąvokose. Sąvokos derinimas buvo pradėtas Įstatymo darbo grupėse, tačiau pateiktame Įstatyme sąvoka neatliepia jaunimo poreikio. Užtikrinant mokinių savivaldų siūlomą tikslingą sąvoką pagrindiniame jaunimo politiką reglamentuojančiame įstatyme, būtų užtikrintas ne tik mokinių savivaldų darbo pobūdis ir įgalinimas, bet ir jų pozicija.

LiJOT reiškia susirūpinimą dėl Lietuvos jaunimo nuomonės nepaisymo bei poreikio neatliepimo. Pabrėžiame, kad Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas turi būti orientuotas į sklandų jaunimo politikos efektyvinimo proceso organizavimą, todėl privalu Įstatymą grąžinti derinimui į LR socialinės apsaugos ir darbo ministeriją bei į pakeitimo procesus įtraukti visas suinteresuotas puses. **LiJOT organizacijų pozicija ir konkretūs siūlymai yra pateikiami nurodytuose prieduose.**

Priedai:

1. Lietuvos Jaunimo organizacijų tarybos „Rezoliucija dėl jaunimo politikos efektyvinimo modelio“
2. Lietuvos Jaunimo organizacijų tarybos raštas „Dėl Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos pasiūlymų Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų pakeitimo įstatymo projektui“
3. Lietuvos moksleivių sąjungos raštas „Dėl mokinių savivaldos apibrėžimo jaunimo politikos pagrindų įstatyme“

Prezidentas

Lukas Kornelijus Vaičiakas

T. M. Ramanauskas, international@lijot.lt, (8 5) 279 1014.